Úradný vestník
Európskej únie

SK
Séria C

C/2025/5144

28.10.2025

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Budúcnosť vzťahov medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom: preskúmanie dohody o obchode a spolupráci z hľadiska občianskej spoločnosti v roku 2026

(stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(C/2025/5144)

Spravodajkyňa: **Tanja BUZEK**

Spoluspravodajca: **Peter BYRNE**

Poradkyňa a poradca	Elena CRASTA (za spravodajkyňu) Jonathan PEEL (za spoluspravodajcu)
Rozhodnutie plenárneho zhromaždenia	23. 1. 2025
Právny základ	článok 52 ods. 2 rokovacieho poriadku
Príslušná sekcia	sekcia pre vonkajšie vzťahy
Prijaté v sekcii	12. 6. 2025
Prijaté na plenárnom zasadnutí	16. 7. 2025
Plenárne zasadnutie č.	598
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	147/0/2

1. Závery a odporúčania

1.1. **EÚ má so Spojeným kráľovstvom osobitný vzťah**, aký nemá so žiadnym iným obchodným a politickým partnerom. Spája ich podobné zmýšľanie o spoločných záujmoch, hodnotách a perspektívach, ktoré sú dané ich geografickou blízkosťou ako obchodných partnerov, a silné väzby medzi občianskymi spoločnosťami na oboch stranách. Často sa zabúda na skutočnosť, že všetky významné európske organizácie zastupujúce podniky, odborové zväzy, spotrebiteľov a sociálne, mládežnícke alebo environmentálne záujmy majú medzi svojimi členmi naďalej aj zástupcov Spojeného kráľovstva.

1.2. **Aktuálna situácie je mimoriadne vhodná na prehĺbenie a modernizáciu tohto partnerstva medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom**, v neposlednom rade v dôsledku nových geopolitických požiadaviek. Preskúmanie dohody o obchode a spolupráci v roku 2026 v kombinácii s politickým novým nastavením po májovom samite EÚ – Spojené kráľovstvo sa môže stať významným krokom vo vývoji vzťahov po brexite. Cieľom musí byť stabilné, predvídateľné a kooperatívne partnerstvo bez ohľadu na prevládajúcu politickú väčšinu.

1.3. Výsledkom samitu EÚ – Spojené kráľovstvo a preskúmania dohody o obchode a spolupráci musí byť **dosiahnutie citeľných zlepšení a príležitostí pre všetkých**. Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) víta nové príležitosti vyplývajúce zo samitu, najmä pokiaľ ide o dynamické zosúladenie pravidiel a noriem, istotu a predvídateľnosť obchodu a rybárstva a znovuzapojenie do programu Erasmus+, ako aj perspektívu budúceho mládežníckeho programu na získavanie skúseností. Toto stanovisko by malo slúžiť ako kompas pre inštitucionálnych aktérov EÚ a Spojeného kráľovstva pri vypracúvaní spoločného plánu pre budúci pracovný program.

1.4. **Domáce poradné skupiny EÚ a Spojeného kráľovstva treba začleniť do preskúmania a budúceho pracovného procesu**, keďže ide o kľúčový zdroj vstupov na oboch stranách. Zatiaľ čo zmluvné strany sa zameriavajú na „vykonávanie obchodnej dohody“, občianska spoločnosť, či už ide o podniky, pracovníkov, spotrebiteľov alebo občanov, „žije svoj každodenný život“. EHSV ďalej žiada, aby sa popri stretnutí vedúcich predstaviteľov uskutočnil osobitný samit o sociálnom dialógu medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom s cieľom zapojiť sociálnych partnerov do rokovaní.

1.5. **Posilnená regulačná spolupráca v oblasti necolných prekážok** je najväčšou príležitosťou na zlepšenie dvojstranných obchodných vzťahov. Čím viac sa oba regulačné systémy navzájom priblížia, tým menej sporov vznikne, pričom to bude mať značný prínos pre všetkých. Pokiaľ ide o širšie obchodné výhody, výbor víta rokovania o dohode o uplatňovaní sanitárnych a rastlinnolekárskych opatrení medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom a zdôrazňuje význam dodržiavania zásady predbežnej opatrnosti ako základnej hodnoty EÚ. Presadzovanie práv spotrebiteľov by malo byť súčasťou programu spolupráce a malo by umožniť orgánom dohľadu nad trhom, aby spoločne chránili spotrebiteľov. Malo by sa zriadiť osobitné oddelenie pre posudzovanie rozdielov, ktoré by monitorovalo rozdiely v spolupráci so zainteresovanými stranami. Spoločný portál EÚ a Spojeného kráľovstva by mohol poskytnúť prístup k aktualizovaným regulačným informáciám a jasnejšie usmernenia, najmä pre MSP v oboch jurisdikciách.

1.6. **Dosiahnutím pokroku v programe vzájomného uznávania** by sa obmedzili hraničné kontroly a zlepšili by sa dvojstranné obchodné toky, čo by bolo prínosom pre rast a tvorbu pracovných miest. Rozšírený rozsah pôsobnosti dohôd by sa mal vzťahovať na odborné kvalifikácie, chemické normy a vyhlásenia o posúdení zhody. Znížia sa tým obchodné náklady a podporí väčšie zosúladenie právnych predpisov. Duálne požiadavky týkajúce sa prekračovania hraníc by sa mali čo najviac zjednodušiť, aby sa zabránilo akémukoľvek zvýšeniu preťaženia a minimalizovalo potenciálne narušenie.

1.7. **Obchod so službami ponúka najväčší potenciál** na rozvoj vzťahov medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom po brexite. Čím väčší je súlad medzi novými regulačnými rámcami na uľahčenie cezhraničných služieb, tým väčší je potenciál na zlepšenie prístupu na trh. Výbor naliehavo požaduje opatrenia na riešenie výziev v oblasti mobility, najmä na reformu systému sponzorstva víz, ktorý Spojené kráľovstvo využíva, v záujme väčšej mobility a spravodlivej hospodárskej súťaže medzi poskytovateľmi služieb z EÚ a zo Spojeného kráľovstva. V rámci budúcich rozhovorov o mobilite je nevyhnutné dodržiavať spoločné prísne normy v oblasti zamestnaneckých práv a podporovať dosiahnutie čo najlepšieho výsledku.

1.8. **Dodržiavanie doložky zákazu zníženia úrovne ochrany a doložky o rovnakých podmienkach** musí zostať pre zmluvné strany kľúčovou prioritou. Domácim poradným skupinám sa musí naďalej bez obmedzenia umožniť monitorovanie dodržiavania predpisov. V záujme dosiahnutia pokroku pri napĺňaní tohto cieľa by sa mal uskutočňovať pravidelný dialóg, výmena a spolupráca v oblasti zlepšovania práv pracovníkov a životného prostredia spolu s účinným presadzovaním. V snahe posilniť sociálny dialóg nabáda EHSV na preskúmanie spôsobov, ako uľahčiť zapojenie pracovníkov Spojeného kráľovstva do európskych zamestnaneckých rád.

1.9. **Opatrenia v oblasti klímy a aktívna priemyselná politika si vyžadujú väčšie zosúladenie právnych predpisov a politík.** EHSV víta prepojenie systémov obchodovania s emisiami (ETS) oboch strán a odporúča spoluprácu s cieľom umožniť potrebné investície na podporu prechodu na čistú energiu a čistý priemysel.

1.10. **Nadčasová dohoda o obchode a spolupráci musí zahŕňať perspektívu mládeže** a postupne odstraňovať prekážky, ktoré bránia využitiu nových príležitostí. Brexit sa nesmie stať novým berlínskym múrom pre budúce generácie. Mladí ľudia na oboch stranách sa dôrazne zasadzovali za to, aby sa Spojené kráľovstvo opätovne zapojilo do programu Erasmus+, ktorý podporuje aj odborné vzdelávanie a učňovskú prípravu. Takáto učňovská príprava musí spĺňať kritériá vysokej kvality s dôstojnými podmienkami a byť prínosom pre všetkých mladých ľudí a mladých pracovníkov, nielen v určitých odvetviach.

1.11. **Ochrana jedinečného postavenia Severného Írska a obchodných podmienok.** EHSV zdôrazňuje kľúčovú úlohu a dodržiavanie Belfastskej dohody z roku 1998 (ďalej len „Veľkopiatková dohoda“) pri predchádzaní akémukoľvek návratu k násiliu. Víta pokrok, ktorý sa dosiahol prostredníctvom Windsorského rámca z roku 2023, a naliehavo vyzýva, aby kľúčovým prvkom v rámci preskúmania bolo neznižovanie práv Severného Írska.

1.12. **Cieľom musí byť ambiciózne preskúmanie, ktoré nie je len predbežnou analýzou.** EHSV naliehavo vyzýva zmluvné strany, aby uzavreli komplexnú vzájomne prospešnú dohodu (dohody), pričom sa zamerajú na identifikáciu nedokončených opatrení v oblastiach uvedených v prílohách k dohode o obchode a spolupráci. Všetky dodatočné dohody musia spadať pod zastrešujúcu štruktúru zásad dohody o obchode a spolupráci a záväzkov týkajúcich sa rovnakých podmienok a monitorovania rozsahu pôsobnosti domácich poradných skupín.

2. Kontext stanoviska z vlastnej iniciatívy

2.1. V dohode o obchode a spolupráci sa stanovuje súčasný právny rámec pre dvojstranné obchodné vzťahy medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom s jedinečným postavením Severného Írska. Napriek brexitu zostáva Spojené kráľovstvo potenciálnym partnerom v rôznych oblastiach vrátane životného prostredia, zmeny klímy, výmen mládeže, záujmov spotrebiteľov a vonkajšej bezpečnosti a obrany.

2.2. Jedinečný vzťah medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom je daný aj pretrvávajúcimi silnými väzbami medzi občianskymi spoločnosťami. EHSV prostredníctvom monitorovacieho výboru EÚ – Spojené kráľovstvo udržiava vzťahy s občianskou spoločnosťou aj po brexite a a investuje do budovania nových vzťahov, pričom sa opiera o dosledovanie súvisiacich stanovísk. Dohodou o obchode a spolupráci sa zriadili dva orgány občianskej spoločnosti v EÚ aj v Spojenom kráľovstve – domáce poradné skupiny, ktoré majú monitorovať vykonávanie dohody.

2.3. V politických usmerneniach predsedníčky Komisie Ursuly Von der Leyenovej na roky 2024 – 2029 sa uvádza jasný záväzok posilniť vzťahy so Spojeným kráľovstvom v otázkach spoločného záujmu, ako sú energetika, bezpečnosť, odolnosť a medziľudské kontakty. Právne požadované preskúmanie dohody o obchode a spolupráci (po piatich rokoch) naplánované na rok 2026 sa obmedzuje na posúdenie vykonávania existujúcich ustanovení, ale nemali by existovať žiadne obmedzenia na zásadné zlepšenie dohody. Na vôbec prvom samite EÚ – Spojené kráľovstvo 19. mája 2025 sa zdôraznil potenciál nového strategického rámca po náročných rokoch.

2.4. Pokiaľ ide o budúcnosť, hlavným cieľom tohto stanoviska z vlastnej iniciatívy je poukázať na závažné výzvy, ktorým čelia podniky, pracovníci, spotrebitelia a občania, a určiť oblasti, v ktorých by sa mohli vzťahy zlepšiť, ako je napríklad spolupráca medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom týkajúca sa regulácie. Malo by tiež slúžiť ako kompas pre inštitucionálnych aktérov EÚ a Spojeného kráľovstva pri vypracúvaní spoločného plánu v nadväznosti na tohtoročný májový samit.

3. **Obchodné vzťahy medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom po brexite**

3.1. Obchodné vzťahy medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom sú aj naďalej veľmi významné pre obe strany, pričom objem ich obchodu je druhý najväčší na svete. Vzhľadom na blízkosť trhu zahŕňa obchod Spojeného kráľovstva s Nemeckom, Holandskom, Francúzskom a Írskom ešte stále viac tovaru a služieb než s USA a Čínou ([1]). Očakáva sa však, že intenzita obchodu v rámci colnej únie s EÚ klesne v dôsledku brexitu o 15 % ([2]).

3.2. EÚ má k dispozícii svoj integrovaný jednotný trh spolu so sieťou preferenčných obchodných dohôd s rôznymi krajinami, čo znamená prístup na atraktívny trh s 448 miliónmi ľudí. Spojené kráľovstvo sa usiluje o nové obchodné dohody mimo EÚ (India, Nový Zéland) a pripojilo sa ku Komplexnej a progresívnej dohode o transpacifickom partnerstve (CPTPP), je preň však zložité nahradiť objem preferenčných dohôd EÚ, keďže trh so 68 miliónmi osôb mimo colnej únie EÚ je menej atraktívny. V dôsledku toho má EÚ pozitívnejšie obchodné možnosti.

3.3. Globálny obchod sa mení v závislosti od geopolitických faktorov. Ekonomiky, ako je Čína a USA, menia obchodné modely, v dôsledku čoho sa zvyšuje neistota a narastajú výzvy, pokiaľ ide o poriadok založený na pravidlách. EÚ a Spojené kráľovstvo sa musia s týmito zmenami vyrovnať a mali by uznať, že obe strany boli v oblasti obchodu silnejšie pred brexitom a že užšie zosúladenie obchodu by bolo pre ne prínosom.

3.4. Obchod medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom sa v súčasnosti riadi dohodou o obchode a spolupráci, pričom sú zachované bezcolné a bezkvótové výmeny, avšak bez výhod členstva v EÚ. Obe strany zavádzajú nástroje, ktoré menia spôsob, akým sa tovar aj ľudia pohybujú cez hranice, čo môže mať závažné prevádzkové a hospodárske dôsledky. Spojené kráľovstvo zaviedlo svoj cieľový operačný model pre hraničné kontroly, ktorý zahŕňa kontroly dovážaného tovaru založené na riziku. EÚ pripravila svoj systém vstup/výstup pre štátnych príslušníkov tretích krajín a Spojené kráľovstvo má ekvivalent v podobe elektronických cestovných povolení (eTA).

3.5. Dvojité požiadavky na systém vstup/výstup a systém eTA nesú riziko zvýšeného preťaženia na kľúčových hraničných priechodoch medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom, a to v železničnej doprave, ako aj v prístavoch. Zároveň tým dochádza k odklonu od systému spoločných prvkov, čo ďalej komplikuje vzťahy.

3.6. Preskúmanie dohody o obchode a spolupráci by mali sprevádzať ľahko dostupné analýzy nákladov a prínosov pre obe strany, aby sa v ideálnom prípade mohli spoločne zapojiť a podporiť politické argumenty s preskúmaním výhod spoločného smerovania. Okrem záruk pre rokovania by sa malo ukázať, aký úžitok – bezprostredný pre hospodárstvo a z dlhodobého hľadiska pre občanov – by to prinieslo obom stranám.

([1]) https://www.gov.uk/government/statistics/trade-and-investment-core-statistics-book/trade-and-investment-core-statistics-book.
([2]) Podrobnejšie informácie sú uvedené v online prílohe k tomuto stanovisku: https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/2025-05/Annex-to-REX-600-Opinion.pdf.

4. **Nové nastavenie strategického partnerstva**

4.1. Aktuálna situácia je mimoriadne vhodná na nové nastavenie a opätovné naštartovanie dvojstranných vzťahov, najmä s cieľom zefektívniť obchodné vzťahy, zabezpečiť ambiciózny bezpečnostný pakt, vyriešiť pretrvávajúce otázky týkajúce sa práv občanov a podnietiť užšiu spoluprácu v iných oblastiach.

4.2. Po voľbách v roku 2024 Spojené kráľovstvo vyzvalo na „znovunastavenie“ a spoločne s EÚ sa dohodlo, že sa posilní spolupráca v oblastiach, ako je hospodárstvo, energetika, bezpečnosť a odolnosť. Vôbec prvý bilaterálny samit EÚ – Spojené kráľovstvo, ktorý sa konal 19. mája v Londýne, predstavuje významný krok vo vývoji vzťahov po brexite a smerom k jasnému rámcu strategickej spolupráce. Tento vývoj v kombinácii s preskúmaním dohody o obchode a spolupráci v roku 2026 a vznikajúcimi geopolitickými potrebami ponúka príležitosť na prehĺbenie a modernizáciu partnerstva medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom. EHSV vzhľadom na vplyv niektorých budúcich rozhodnutí na svet práce odporúča, aby sa popri stretnutí vedúcich predstaviteľov zvolal osobitný samit o sociálnom dialógu medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom s cieľom zabezpečiť zapojenie sociálnych partnerov do rokovaní.

4.3. Keďže dohoda o obchode a spolupráci umožňuje rozsiahly bezcolný obchod medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom, posilnená spolupráca pri necolných prekážkach poskytuje najväčšiu príležitosť na zlepšenie dvojstranných obchodných vzťahov. Po prekonaní turbulencií, ktoré vznikli bezprostredne po brexite, existuje dôvod na pragmatické prehodnotenie záujmov založených na vzájomnom hospodárskom prospechu a spoločných geopolitických prioritách. Hoci obe strany pevne dodržiavajú kľúčové zásady (suverenita pre Spojené kráľovstvo, integrita jednotného trhu pre EÚ a zachovanie celkovo rovnakých podmienok), zmeny existujúcej dohody budú musieť odrážať obnovený duch spolupráce.

4.4. Dohoda o obchode a spolupráci obsahuje najinovatívnejšie pracovnoprávne a environmentálne ustanovenia, aké kedy EÚ vyrokovala v dohodách o obchode: doložka zákazu zníženia úrovne ochrany a doložka o rovnakých podmienkach. Osobitné postavenie v nich majú domáce poradné skupiny. EHSV vyzýva na dodržiavanie spoločných prísnych noriem v oblasti práv pracovníkov a environmentálnych práv v Spojenom kráľovstve a EÚ a nabáda na podporu snáh o dosiahnutie čo najlepšieho výsledku vychádzajúc z týchto doložiek. Čím viac sa oba regulačné systémy navzájom priblížia, tým menej sporov vznikne, pričom to bude mať značný prínos pre všetkých a zníži sa riziko súdnych sporov v rámci dohody o obchode a spolupráci.

4.5. Aktualizovaná dohoda o obchode a spolupráci by mohla priniesť hmatateľný politický úžitok obom stranám: pre EÚ zachovanie základných pravidiel jednotného trhu a posilnenie dôveryhodnosti jej politiky zahraničného obchodu a pre Spojeného kráľovstvo lepší prístup na trh a menej obchodných sporov. Pre obe strany bude prínosom väčšia predvídateľnosť, hospodárska stabilita a lepšia schopnosť riešiť spoločné výzvy – či už v oblasti výskumu, bezpečnosti alebo politiky v oblasti klímy. Vzťahy oboch strán s inými významnými obchodnými partnermi, ako sú USA, nesmú oslabovať základné zásady a stabilitu dohody o obchode a spolupráci.

4.6. Geopolitické prostredie sa od referenda o brexite a uzavretia dohody o vystúpení a dohody o obchode a spolupráci dramaticky zmenilo. To podčiarkuje, aký zásadný význam má pre všetkých našich občanov optimálna spolupráca medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom a čo najväčší stupeň súladu.

4.7. Toto preskúmanie ponúka príležitosť na vyspelé politické riešenie, ktoré uznáva hodnotu konštruktívnej angažovanosti bez toho, aby sa vyžadovala úplná politická integrácia. V globálnom kontexte ovplyvnenom hospodárskou neistotou, vojnou na európskom kontinente a rastúcim geopolitickým napätím by revidovaná dohoda o obchode a spolupráci signalizovala, že Spojené kráľovstvo a EÚ sú naďalej odhodlané spolupracovať v oblastiach spoločných záujmov,

4.8. Preskúmanie dohody o obchode a spolupráci nesmie ignorovať názory organizovanej občianskej spoločnosti, pretože práve my na základe praktických skúseností vieme ukázať, kde dohoda o obchode a spolupráci zlyhala alebo si vyžaduje zlepšenie. Užšie zapojenie občianskej spoločnosti počas tohto procesu aj mimo neho môže pomôcť formovať budúcnosť vzťahov medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom menej spolitizovaným spôsobom. EHSV sa domnieva, že domáce poradné skupiny zriadené dohodou o obchode a spolupráci sú kľúčom k zabezpečeniu vyváženého zastúpenia záujmov pracovníkov, podnikov a občianskej spoločnosti.

5. **Konkrétne pripomienky**

Obchod s tovarom

5.1. Podniky musia mať možnosť podstúpiť colné kontroly rýchlo a bez zbytočnej administratívy.

5.2. Clá a kvóty: Dohoda o obchode a spolupráci umožňuje bezcolný a bezkvótový obchod medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom za predpokladu, že tovar spĺňa dohodnuté pravidlá pôvodu a iné administratívne požiadavky zavedené z dôvodu, že Spojené kráľovstvo už nie je súčasťou vnútorného trhu EÚ. Je naliehavo potrebné zmenšiť rozpory pri vykonávaní týchto administratívnych požiadaviek v každej revidovanej dohode za predpokladu, že na strane Spojeného kráľovstva bude existovať dostatočné regulačné zosúladenie s cieľom umožniť čo najjednoduchší obchod medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom.

5.3. Necolné prekážky: Napriek absencii ciel prispeli necolné prekážky (ako sú colné kontroly) a regulačné rozdiely k výraznému poklesu dvojstranných obchodných tokov. Čím viac sa Spojené kráľovstvo a EÚ zblížia vo svojich regulačných režimoch, tým väčší je potenciál výrazne znížiť tieto necolné prekážky.

5.4. Posudzovanie zhody: Nedostatočné vzájomné uznávanie medzi týmito dvoma systémami zvyšuje zložitosť vyhlásení o zhode. Dohoda v tejto oblasti by zabránila zbytočnému opätovnému testovaniu všetkých výrobkov certifikovaných podľa noriem EÚ, ktoré vstupujú na trh Spojeného kráľovstva, čím by sa znížili náklady na dodržiavanie predpisov.

Obchod so službami

5.5. Obchod so službami ponúka najväčší potenciál na rozvoj vzťahov medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom po brexite.

5.6. Prístup na trh: Dohoda o obchode a spolupráci neposkytuje rovnakú úroveň prístupu k službám ako v prípade tovaru. Strata práv na cezhraničnú činnosť mala osobitný dopad na sektor finančných služieb, čo si vyžaduje nové regulačné rámce na uľahčenie cezhraničných služieb. Aj v tejto oblasti platí, že čím viac sú tieto rámce zosúladené, tým väčší je potenciál na zlepšenie prístupu na trh.

5.7. Elektronický obchod: Limity na registráciu na účely DPH v Spojenom kráľovstve predstavujú necolnú prekážku, ktorá sťažuje malým a stredným podnikom z EÚ predávať prostredníctvom elektronického obchodu priamo spotrebiteľom v Spojenom kráľovstve.

5.8. Odborné kvalifikácie: Už neexistuje automatické vzájomné uznávanie, čo vytvára prekážky pre odborníkov, ktorí chcú pracovať na druhej strane hraníc medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom. Táto otázka sa musí prioritne riešiť v každej revidovanej dohode.

5.9. Finančné služby: V memorande o porozumení z roku 2023 sa stanovil rámec pre štruktúrovanú regulačnú spoluprácu v oblasti finančných služieb, ktoré v súčasnosti nepatria do rozsahu pôsobnosti dohody o obchode a spolupráci. Táto možnosť posilnenia spolupráce sa nevyužíva v plnej miere. Spolupráca by sa mala zintenzívniť, najmä v sektore poisťovníctva.

5.10. Mobilita poskytovateľov služieb: Aktuálny systém sponzorstva víz pre zamestnávateľov uplatňovaný v Spojenom kráľovstve zvyšuje náklady pre britské podniky, ktoré by chceli uzavrieť zmluvy s poskytovateľmi služieb z EÚ. Výbor naliehavo vyzýva na reformu v záujme väčšej mobility a spravodlivej hospodárskej súťaže medzi poskytovateľmi z EÚ a zo Spojeného kráľovstva.

5.11. Dopravné služby: Zatiaľ čo prevádzkový dopad nových nástrojov riadenia hraníc sa môže v jednotlivých druhoch dopravy líšiť, hraničné priechody medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom a námorné prístavy sú obzvlášť zraniteľné voči preťaženiu cestujúcich a prevádzkovým výzvam. Na zabezpečenie pripravenosti na nové nástroje sú potrebné kampane na masové zvyšovanie povedomia cestujúcich a dopravcov, opatrenia týkajúce sa testovania a flexibility, ako aj odborná príprava zamestnancov a zdroje pre nich.

Spolupráca a normy v oblasti regulácie

5.12. Keďže dohoda o obchode a spolupráci umožňuje rozsiahly bezcolný obchod medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom, posilnená spolupráca pri necolných prekážkach je najväčšou príležitosťou na zlepšenie dvojstranných obchodných vzťahov. Kým budú EÚ a Spojené kráľovstvo postupovať v oblasti regulácie podľa vlastných programov, môžu rozdiely predstavovať hrozbu pre voľný tok tovaru a služieb. Regulačná spolupráca ako taká je nevyhnutná na zabránenie neželaným dôsledkom.

5.13. Divergencia: Rozdiely v regulačných normách viedli k zvýšeným nákladom podnikov na dodržiavanie predpisov, najmä v odvetviach, ako sú chemické látky a lieky.

5.14. Rovnaké podmienky: Dohoda o obchode a spolupráci obsahuje ustanovenia na zabránenie nespravodlivým konkurenčným výhodám tým, že sa zabezpečí, aby obe strany dodržiavali spoločné normy v oblastiach, ako sú pracovné práva a ochrana životného prostredia. Je nevyhnutné monitorovať a presadzovať tieto ustanovenia, keďže v dohode o obchode a spolupráci sa takisto vyžaduje, aby sa úroveň ochrany platná v čase, keď Spojené kráľovstvo opustilo EÚ, neznížila.

5.15. Práva spotrebiteľov: V dohode o obchode a spolupráci sa podporuje spolupráca v rôznych oblastiach, ale nie v otázke presadzovania práv spotrebiteľov, ktoré by sa mali zahrnúť do preskúmania. Je potrebné plne sfunkčniť ustanovenia o technických prekážkach obchodu v dohode o obchode a spolupráci a umožniť orgánom dohľadu nad trhom, aby spoločne chránili spotrebiteľov.

Sanitárne a rastlinolekárske opatrenia

5.16. Prísnejšie kontroly a osvedčenia: EÚ momentálne považuje Spojené kráľovstvo za tretiu krajinu a vyžaduje sanitárne a rastlinnolekárske kontroly v prípade agropotravinových výrobkov s cieľom obmedziť riziká biologickej bezpečnosti. Táto zmena viedla k dodatočnej dokumentácii a kontrolám, čo spôsobilo meškania a zvýšené náklady pre vývozcov. EHSV víta dohodu zo samitu EÚ a Spojeného kráľovstva, podľa ktorej sa bude rokovať o agropotravinovej dohode zameranej na výrazné zníženie počtu osvedčení týkajúcich sa sanitárnych a rastlinnolekárskych opatrení a kontrol pri premiestňovaní zvierat, živočíšnych produktov, rastlín a rastlinných produktov a nabáda na urýchlené uzavretie tejto dohody. Dodržiavanie zásady predbežnej opatrnosti zostáva základnou hodnotou EÚ, čo sa odráža v požiadavke dohody na včasné dynamické zosúladenie právnych predpisov Spojeného kráľovstva s predpismi EÚ.

5.17. Nedostatok veterinárnych pracovníkov: Nárastom sanitárnych a rastlinnolekárskych požiadaviek sa zvýšil dopyt po veterinároch. Nie je však isté, či Spojené kráľovstvo dokáže uspokojiť takéto požiadavky, a to čiastočne z dôvodu nedostatočného vzájomného uznávania veterinárnych kvalifikácií. To bráni obchodným tokom z EÚ do Spojeného kráľovstva a výrazne odďaľuje dodávky zásielok EÚ do Spojeného kráľovstva.

5.18. Poľnohospodársko-potravinárske normy: Normy v EÚ a Spojenom kráľovstve týkajúce sa konzumácie potravín sú veľmi podobné. Pri rokovaniach s tretími obchodnými partnermi by sa EÚ a Spojené kráľovstvo mali vyhnúť akémukoľvek riziku ohrozenia vzájomných noriem a zásad, ktoré sú zabezpečené v dohode o obchode a spolupráci.

Práva pracujúcich

5.19. V rámci preskúmania dohody o obchode a spolupráci sa musia naďalej zabezpečovať dobré podmienky pre pracovníkov na oboch stranách.

5.20. EHSV víta zavedenie zákona o zamestnaneckých právach v Spojenom kráľovstve, v ktorom sa dodržiavajú spoločné prísne normy. Je však potrebné objasniť, v akom štádiu sú návrhy týkajúce sa poplatkov na pracovných súdoch, zmien práv na kolektívne konzultácie (smernica o prevode podnikov – TUPE), odmeny zaplatenej z dôvodu ročnej dovolenky zahrnutej do mzdy (*rolled-up holiday pay*) a zaznamenávania pracovného času.

5.21. Tisícom pracovníkov v Spojenom kráľovstve hrozí strata prístupu k nadnárodným informáciám a konzultáciám, na ktoré majú v mnohých prípadoch nárok už viac ako 20 rokov, alebo o tento prístup už prišli. Neexistuje žiadna právna povinnosť ponechať zástupcov Spojeného kráľovstva v európskych zamestnaneckých radách, ale v rámci preskúmania dohody o obchode a spolupráci sa musia urýchlene riešiť praktické dôsledky. Prítomnosť týchto zástupcov závisí od dobrej vôle manažmentu. Záležitosti, ktoré majú vplyv na Spojené kráľovstvo a jeden členský štát, sa už nepovažujú za nadnárodnú otázku, pričom nedochádza k výmene informácií ani ku konzultáciám. Neexistuje žiadna záruka, že činnosti Spojeného kráľovstva budú patriť do rozsahu pôsobnosti budúcich európskych zamestnaneckých rád. Vzhľadom na uvedený negatívny vplyv na európske zamestnanecké rady EHSV požaduje, aby sa preskúmalo, ako uľahčiť účasť zástupcov Spojeného kráľovstva v EZR s cieľom posilniť sociálny dialóg.

5.22. EHSV tiež zdôrazňuje, že je dôležité zabrániť narušeniu života pracovníkov v oblasti Campo de Gibraltar a zabezpečiť ochranu práv pracovníkov z EÚ aj zo Spojeného kráľovstva.

Príležitosti pre všetkých

5.23. Ukončenie voľného pohybu komplikuje služobné cesty, zamestnateľnosť pracovníkov a výmeny výskumných pracovníkov, študentov a mladých ľudí.

5.24. Dočasné vyslanie: Nové pravidlá majú vplyv na odvetvia závislé od krátkodobej mobility a obmedzujú možnosť štátnych príslušníkov EÚ iných ako írskych štátnych príslušníkov pracovať a zdržiavať sa v Spojenom kráľovstve.

5.25. Pracovné príležitosti: Spojené kráľovstvo sa už opätovne zapojili do programov Horizont a Copernicus. Existuje dobrý dôvod, aby sa Spojené kráľovstvo opäť pripojilo k programu Erasmus+, ktorý podporuje aj odborné vzdelávanie a učňovskú prípravu. Učňovská príprava by mala spĺňať osobitné kritériá kvality s primeranými podmienkami. Naliehavo vyzývame na vytvorenie nových spôsobov, ktoré pracovníkom, výskumným pracovníkom, študentom a učňom umožnia zlepšiť svoju zamestnateľnosť.

5.26. Mládežnícke výmeny: Je nevyhnutné, aby príležitosti vytvorené v rámci programu Erasmus+ boli prínosom pre mladých ľudí a pracovníkov, a nielen pre určité odvetvia. EHSV vyzýva na postupné odstraňovanie prekážok, ktoré bránia mladým pracovníkom využívať nové príležitosti.

5.27. Nediskriminácia: Potrebám osôb so zdravotným postihnutím sa venuje len obmedzený počet ustanovení dohody o obchode a spolupráci vrátane ustanovenia o koordinácii sociálneho zabezpečenia. Osoba so špeciálnymi potrebami sa určite nemôže pohybovať a cestovať bez zaručenej pomoci. Je potrebné preskúmať interoperabilitu systémov EÚ a Spojeného kráľovstva v oblasti vzájomného uznávania zdravotného postihnutia.

Rozdiely v právnych predpisoch

5.28. Medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom budú nevyhnutne existovať legislatívne rozdiely, a to buď v dôsledku nekonania alebo legislatívnych opatrení na oboch stranách. Európska komisia by preto mala zriadiť oddelenie osobitne poverené posudzovaním rozdielov, ktoré by monitorovali odklony od spolupráce so všetkými zainteresovanými stranami.

5.29. Prístup k aktualizovaným regulačným informáciám, jasnejšie usmernenia a priamy kontakt s colnými orgánmi: Spoločný portál, ktorý by umožnil, aby MSP mali prístup k ponúkanému poradenstvu v oboch jurisdikciách, bude užitočné aj z hľadiska budovania spolupráce, komunikácie a dôvery

5.30. EÚ a Spojené kráľovstvo majú ako podobne zmýšľajúci partneri jedinečnú príležitosť spolupracovať v oblasti dobrých životných podmienok zvierat a zdravia rastlín a prispieť k boju proti spoločným výzvam, ako je nárast antimikrobiálnej rezistencie, šírenie zoonotických chorôb a strata biodiverzity.

5.31. Hoci sa v dohode o obchode a spolupráci uznáva prepojenie medzi dobrými životnými podmienkami zvierat a udržateľnou výrobou potravín, objavili sa rozdiely v regulačných prístupoch. EÚ zaviedla prísnejšie normy v oblastiach, ako sú pesticídy, zatiaľ čo Spojené kráľovstvo zaviedlo prísnejšie normy v oblasti dobrých životných podmienok zvierat. Tieto rozdiely komplikujú dodržiavanie predpisov zo strany podnikov pôsobiacich na oboch trhoch.

5.32. Absencia vzájomného uznávania údajov o testovaní chemických látok môže viesť k duplicitnému úsiliu, zvýšeniu nákladov a potenciálne k väčšiemu počtu testov na zvieratách v Spojenom kráľovstve.

Severné Írsko

5.33. Protokolom sa vytvorili jedinečné obchodné podmienky a záväzok neznižovať práva, ktoré sa musia naďalej dodržiavať.

5.34. Windsorský rámec z roku 2023, ktorým sa pripravili podmienky na obnovenie rozdelenia moci v Severnom Írsku, bol zameraný na riešenie niektorých politických a hospodárskych výziev, ale jeho vykonávanie a účinnosť sú naďalej sporné v prípade niektorých častí obyvateľstva/niektorých komunít.

V Bruseli 16. júla 2025

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Oliver RÖPKE